

DEMOKRATI OCH TRANSPARENS I NACKA KOMMUN HELA NACKAS VISION, MÅL OCH MEDEL

Nätverket Hela Nacka samlar kommuninnevånare från hela Nacka. Vi är öppna för alla och är partipolitiskt obundna. Inför valet i september 2018 vill vi ställa krav, komma med förslag och uppmana kommunens politiker till att tänka i nya banor.

Hela Nackas utgångspunkt

Vi vill:

- att bostadsbyggandet i Nacka ska vara värdigt både mot människorna som redan bor här och mot dem som ska flytta in
- att ingen förtätning sker i redan bebyggda områden innan tillräckligt antal infartsparkeringar ordnats
- att tätare bebyggelse bara görs om närliggande naturliga grönområden kan garanteras
- att kommunen följer lagen, agerar demokratiskt och transparent i alla processer.

Vi beskriver nedan hur vi ser på lagstiftning och medborgarinflytande och hur vi önskar att Nacka kommun blir en föregångskommun vad gäller demokrati och transparens.

Därefter beskriver vi vår vision, våra mål och medel för att uppnå de fyra att-satserna ovan.

Lagstiftning och val som styrinstrument

Det som styr en kommuns verksamhet är för det första kommunallagen plus en del andra lagar och bestämmelser, för det andra vad kommunens väljare röstar fram för partier. Denna ordning utgör också den ordning som måste vara – både rättsstat och demokrati. Grundläggande är att rättsstaten fungerar klanderfritt.

Vi väljare kan lägga vår röst vart fjärde år, men det behöver inte stanna vid detta. Vi kan naturligtvis ställa fler och andra krav och ha önskemål om vad vi önskar av våra kommunpolitiker löpande. Inte minst kan vi ställa krav på

- hur vi anser att kommunpolitiken ska förhålla sig till lagstiftningen
- hur demokratin ska utövas i vardagen i kommunen och
- hur transparent vår kommun ska vara.

Det är varken orimligt eller regelvidrigt att kommuninnevånarna önskar en kontinuerlig dialog med kommunens företrädare i vardagen och inte bara vart fjärde år. Det är rimligt att se samråd som en viktig del i en sådan dialog mellan kommunen och dess invånare. Samrådet får inte bara ses som en formell process för att tillgodose lagstiftningens krav medan kommunen i praktiken struntar i invånarnas synpunkter. Det är också kommunens sak att hjälpa invånarna att fullgöra denna medborgerliga uppgift. Om det står klart att kommuninnevånarna inte förstått processen, vart och hur kritik ska riktas, har de rätt att få hjälp av sina förtroendevalda politiker och sina anställda tjänstemän. Varken politiker eller tjänstemän ska 'skratta hela vägen till lagakraftvunnen dom'. Kommuninnevånarna ska inte ses som politikernas och tjänstemännens fiender. Vi är alla en del av samma gemenskap. Här finns stora möjligheter till en positiv utveckling om politikerna på riktigt vågar välja dialogens väg.

Populism

Populism är när förslagsställarna bortser från komplikationer och bara säger sig vilja göra allt det goda. En klassiker är att samtidigt säga att man vill ha sänkta skatter och mer vård/skola/omsorg. Inget av detta ägnar sig Hela Nacka åt. Men det är lätt att nya initiativ känns hotande för de etablerade politiska partierna och att initiativen därför inte bemöts med respekt utan snarare med förakt och inte sällan anklagas för just populism. Francis Fukuyama menar att ordet populism är en etikett som den politiska eliten klistrar på politik som stöds av vanliga medborgare och som eliten inte tycker om.¹

¹ Francis Fukuyama, American Political Decay or Renewal? The Meaning of the 2016 Election, Foreign Affairs, July/August 2016, s. 68.

Lagstiftningen²

Det är ett känt och utbrett dilemma att många kommuner i Sverige vägrar att rätta sig efter lagen och domslut. Detta kallas kommunalt lag- och domstolstrots. Ibland är det flagrant och uppenbart och kan bli medialt uppmärksammat, ibland är det bara en enskild kommuninnevånare som känner sig tilltufsad och illa, men framför allt lagvidrigt, behandlad.

Det som är djupt bekymmersamt är att det i praktiken inte går att utkräva ansvar av politikerna. De förtroendevalda kan egentligen bara avkrävas ansvar vid val och i praktiken fungerar inte detta särskilt väl eftersom man vid val inte blickar bakåt utan framåt och att vi främst röstar på parti och inte person.

När det gäller tjänstemännen har vi visserligen en lag om tjänstemannaansvar som regleras i brottsbalken (20 kap.) och som säger att "den som uppsåtligen eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften skall dömas för tjänstefel till böter eller fängelse i högst två år. Om gärningen med hänsyn till gärningsmannens befogenheter eller uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller till andra omständigheter är att anse som ringa skall inte dömas till ansvar."

Ansvarsreformen 1975 för förtroendevalda och kommunalt anställda innebar emellertid att ansvaret flyttades från straffrätten till arbetsrätten och därmed blev det enklare att strunta i rättsregler och domstolsbeslut. Trenden är att allt fler anställda inom offentlig förvaltning anmäls och att allt färre döms.³

Fram till 1976 hade vi också ämbetsmannaansvar. Påföljderna kunde vara böter, fängelse, suspension eller avsättning.

Det finns tre nivåer på vilka man kan agera mot en kommun:

1. En enskild person kan överklaga kommunala beslut. Detta sker antingen som *förvaltningsbesvär* eller *laglighetsprövning*.
2. Kommunens revisorer kan peka på felaktig hantering. Dessa revisorer är politiskt förtroendevalda, utsedda internt av de politiska partierna och utgör i praktiken ett internt kontrollinstrument. Dessa revisorer biträds av en extern konsult, i Nackas fall Mikael Sjölander, Ernst & Young vars uppdrag och självständighet bestäms av kommunens interna revisorer⁴.
3. Statliga myndigheter kan kontrollera och granska kommunerna. Detta görs av JO, riksdagens granskningsorgan och JK, regeringens granskningsorgan.

De interna revisorerna är förtroendevalda, dvs de innehar eller har innehaft ett politiskt uppdrag för ett parti i kommunen, vilket följer lagstiftningen. Vi önskar att Nacka kommun aktivt verkar för en ändring av lagstiftningen så att revisionen huvudsakligen blir en extern,

² ESO-rapport: Maktutövning under lagarna? En ESO-rapport om trotsiga kommuner, Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, 2015:2.

³ <https://www.gp.se/ledare/teodorescu-dags-att-%C3%A5terinf%C3%B6ra-%C3%A4mbetsmannaansvaret-1.4465034>

⁴ <http://www.statskontoret.se/upload/publikationer/2008/200804.pdf>

professionell revision, en Kommunrevision motsvarande Riksrevisionen. Denna externa revision skulle kunna anlita f.d. kommunalt förtroendevalda som konsulter, dvs. en omvänd ordning mot dagens. Denna viktiga granskningsuppgift ska inte göras av de egna partivännerna. En ensam extern revisor kan inte väga upp det faktum att de övriga revisorerna tillhör det politiska, kommunala nätverket. Därtill kommer att om en enskild person anmäler sin kommun till JO eller JK och dessa myndigheter ger anmälaren rätt i sak, tillskrivs kommunen och sedan stannar det hela i princip där. I praktiken är det alltså riskfritt för kommunen att sätta sig över lagen. Sverige är på detta område unikt i Norden. Det svenska systemet undergräver medborgarnas förtroende för rättsstaten. Land ska med lag byggas!

Det finns idag ingen garanti mot felaktiga eller olagliga beslut⁵

Den nuvarande ordningen innebär att om beslut inte överklagas inom tre veckor blir även olagliga beslut giltiga och bindande för alla nuvarande och framtida kommunmedlemmar. Detta menar vi totalt undergräver förtroendet både för rättsstaten och kommunen och vi vill att Nacka kommun garanterar att den inte kommer att agera på detta sätt.

Hela Nacka vill:

- att ansvaret för en korrekt och laglig hantering ligger hos kommunen, inte på den enskilde.
- att när kommunen går in i förhandlingar ska dessa alltid villkoras att beslutet vinner laga kraft. Kommunen får således inte ingå civilrättsliga avtal dessförinnan som bakbinder kommunen.
- att tjänstemän som utreder frågor åt politikerna kan få sin mening tagen till protokoll och att nämndbeslut som går emot tjänstemännens förslag motiveras i protokoll.
- att de förtroendevalda ser till att arbetsordningar utformas så att det står klart hur gränsdragning och ansvarsfördelning ser ut mellan de förtroendevalda respektive tjänstemännen i kommunen.
- att det inte ska vara svårt för den enskilde att överklaga delegerade beslut och kunna föra upp dem till en politisk nivå.
- att våra politiker i Nacka kommun ska vara villiga att ta personligt ansvar, inte överträda lagen och visa respekt för kommuninnevånarna.

⁵ Verkställighet och rättelse av kommunala beslut, Statskontoret, 2012:6

Hela Nackas mål

Vi vill:

- att både våra folkvalda och tjänstemännen betraktar oss kommuninnevånare som likvärdiga och behandla oss precis så som de själva vill bli behandlade
- att Nacka kommun går före och helt upphör med lag- och domstolstrots. Vi har förståelse för att det finns områden där lagstiftningen inte fungerar särskilt väl utifrån kommunperspektivet och där verkligheten inte är i samklang med lagstiftningens krav. Vår önskan är då att vår kommun, gärna ihop med andra kommuner, påverkar lagstiftningen i stället för att bryta mot den.
- att *likställighetsprincipen* värnas. Innebörden är att en kommunmedlem inte får ges förmåner i större utsträckning än andra kommunmedlemmar och inte heller åläggas avgifter eller andra skyldigheter i vidare mån än de som drabbar andra kommunmedlemmar.
- att Nacka kommun i sitt eget regelverk tydliggör att tjänstemän aldrig får vidta åtgärder som kan påverka den enskilde kommuninnevånaren negativt. Om en tjänsteman, utan nämnds beslut, vidtar en åtgärd kan den nämligen inte överklagas då den inte grundas på något kommunalt beslut enligt kommunallagen.
- att i princip alla nämnd- och fullmäktigebeslut är överklagbara och att överklaganden ses som allmänhetens medborgartalan och därmed är ytterst demokratiskt skyddsvärda
- att kommunen aldrig bör idka så kallad *tyst delegation*, dvs att tjänstemän verkställer nämndbeslut utan delegation. Då är risken stor att ansvaret också faller mellan stolarna.
- att kommunen alltid är villig att hjälpa medborgaren att identifiera var ansvaret för ett ärende, ett beslut, ett kommunalt agerande, ligger.

Kommunens arbete måste vila på fakta och följa lagen. Tjänstemännen måste ha tillräcklig kompetens inom sina områden. Vi säger absolut nej till att kommunen låter olagliga beslut vinna laga kraft!

Hur går vi tillväga – vilka är Hela Nackas medel?

Den centrala frågan är hur vi ökar demokratin och transparensen i Nacka kommun. Genom att välja några fokusområden - det finns naturligtvis många fler - och analysera hur kommunen behandlar dem och berörda invånare vill vi kasta ljus över frågan.

Nätverket Hela Nacka vill verka för balanserade förslag, kritik där den är befogad och konstruktiva förslag där så är möjligt.

Nätverket Nacka vill att kommunen börjar göra samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar för naturresurser. Det måste ju ligga i allas vårt intresse, som kommuninnevånare såväl som kommunpolitiker, att vi som bor här:

1. mår bra (idag skriver läkare ut fysiska aktiviteter (FaR) på recept till sjuka människor, en succé enligt Statens folkhälsoinstitut. Kanske kommer läkare också ordinera naturvistelser av samma skäl)
2. bidrar till skatteintäkterna
3. inte belastar samhällets institutioner mer än nödvändigt.

I detta sammanhang spelar det roll:

1. hur vi bygger
2. kvaliteten på miljöerna som våra barn växer upp i
3. hur lättillgänglig och rik naturen är
4. hur bra våra kommunikationer fungerar.

Ett naturområde är inte det andra likt. Det finns:

1. naturområden som har en mycket större betydelse än dess geografiska yta, som t.ex. en våtmarks betydelse för ett större ekosystem, t.ex. Älta våtmark
2. grönområden som berikar stora upptagningsområden och många individer som t.ex. Nackareservatet och Erstavik
3. mindre, tätortsnära grönområden som Gröna Dalen, Lillängsskogen, Skuruparken och framtida stadsparker.

Fokusområde 1 – förtätning

Nacka kommun är länets tredje största och Sveriges ca tionde största tätort. Vårt geografiska läge gör att vi självklart måste acceptera inflyttning. Men den måste ske med sans och balans. Vi behöver inte acceptera en för människor ovärdig bebyggelse, att viktiga livskvalitetskrav åsidosätts eller att fundamentala värden förstörs för alltid. Det är politikernas absoluta ansvar att hålla sig informerade om vad forskningen finner om vad som är goda boendemiljöer, hur förtätning påverkar de socialekologiska systemen⁶ och människors välbefinnande.

Studier visar att barn som i förskolan får leka i naturen till skillnad från barn som leker på en konstruerad gård byggd av människor har bättre motorik, bättre koncentrationsförmåga, bättre tålmod, lättare för att lyssna på och förstå instruktioner och visar mindre prov på impulsivitet och farligt beteende.⁷ Det betyder att Nackas politiker bär ett mycket stort ansvar för människors framtid. Därför är det ett oavvisligt krav att denna kunskap ska påverka nybyggnationen. Våra barn ska inte leka på små, solfattiga stengårdar. Då bygger vi in stora framtida problem.

Några allmänna synpunkter angående förtätning

När Nacka kommun nu inte bara bygger stad utan också vill förtäta rent allmänt runt om i kommunen måste vi stanna upp och reflektera över vilka värden som kan gå förlorade. Inte minst blir det tydligt i fallet Birka, ett av kommunens äldsta villaområden med en kulturmiljö från början av förra sekelskiftet. Här står totalt olika viljor mot varandra men det är till syvende och sist kommunen som bär ansvar för att det blir en lyckad lösning. Vackra ord om naturkapital, kulturmiljöhänsyn och ekosystemtjänster måste realiseras i verkligheten. Den store finske arkitekten Alvar Aalto lär vid ett besök i Stockholm på 1960-talet ha sagt att den fina skärgårdsdoften inte går att buteljera och sälja, utan bara kan upplevas på plats. Något att minnas för en kommun som har som devis ”mellan storstad och skärgård”.

Ekosystemet genererar tjänster i många olika former som är nödvändiga för människans välmående och överlevnad. Några exempel är vattenrening genom våtmarker, växtlighet som skydd för jordskred, absorbering av föroreningar och översvämningar, pollinering och grönytor för rekreation. Allt detta står till vårt förfogande. Därför sägs ibland att ekosystemtjänsterna är gratis. Det uttrycket leder lätt till missförstånd. Vi vet alla att ingenting är gratis och att det alltid finns ett pris för allting. Men om vi förstör för människan livsviktiga ekosystemtjänster kan vi drabbas både fysiskt och psykiskt. Därför måste vi kunna ställa krav på att våra politiker inte fattar beslut där de glömt att räkna in dessa tjänster. Det är glädjande att det nu kommer en regional handlingsplan för Stockholms län från Länsstyrelsen med förslag till en grön infrastruktur.

Självklart påverkar all förtätning den naturliga naturen, hela dess kretslopp och därmed oss människor. Stora förändringar i naturen, parat med tät bebyggelse, kan inte ersättas med små planteringar. Ekologi och ekonomi måste därför samverka och vi får inte göra misstaget

⁶ En hållbar utveckling måste förena kunskap om samband mellan urbanisering och urbaniseringens effekter på ekosystem och människor och dess sociala och ekonomiska konsekvenser.

⁷ <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/620-8252-3.pdf>

att förstöra själva grunden för vår existens och våra möjligheter till välbefinnande och ett sunt liv. Små barn behöver växa upp i bullerfria miljöer, med tillgång till solljus och natur. Den tilltagande psykiska ohälsan i ett av världens absolut bästa länder att leva i om man ser till fred, välstånd, jämställdhet, jämlikhet och individuella utvecklingsmöjligheter borde få oss alla att reflektera över vilka framtida miljöer vi bygger in oss i. Sans och balans måste vara vägledande. Det kan vara bättre att ta kostnaden för att inte bygga lika mycket som avtalet om tunnelbana kräver, än att ta stora framtida kostnader för människors ohälsa.

När Nacka nu vill bygga en tät stad och förtäta i redan befintliga bostadsområden måste hänsyn till helheten tas. Bekymret är inte att vi kommer ha långt till affärer, förskolor och skolor. Alltför kraftig förtätning löser inte utan skapar problem. Därför vill vi försäkra oss om att vi får:

- frisk luft (trafikplanering, naturlig absorption av naturen)
- dagvatten, grundvatten och dricksvatten i tillräcklig omfattning
- byggnation som tar hänsyn till lokal miljö och historia, grannar, väderförhållanden, väderstreck (energispärande åtgärder), erosionskydd (bevarande av t.ex. skog)
- minimal negativ inverkan på människor och djur från ljusnedsmutsning, inga onödiga fasadbelysningar; vi behöver en ljuspolicy för Nacka
- balans mellan bebyggelse och natur; ju tätare bebyggelse, desto viktigare med intilliggande natur
- fina uterum för alla barn, inga trånga stengårdar och ohälsosamma lekplatser; ta bort fallskydd av stötdämpande plast på lekplatser⁸
- kommunikationer som fungerar i vardagen och som tar miljöhänsyn.

För de 100 000 som redan bor i Nacka står det högt på dagordningen att idag existerande problem får sin lösning innan fler flyttar in. Därför utgör kommunikationerna en mycket central fråga. Nacka kommun vill att invånarna ska åka kommunalt, cykla och gå – inte ta bilen. Men då måste frågan om tillräckligt många infartsparkeringar först lösas.

Det är inte ovanligt med glädjekalkyler, framför allt inte när det gäller större infrastrukturella projekt eller stora exploateringar. Alla med insyn vet att det är mycket vanligt att presentera glädjekalkyler både avseende kostnader och tidsramar av det enkla skälet att det då är lättare att få politikerna att acceptera förslagen. Det borde ha lärt politikerna att inte lita på kalkylerna som presenteras och Nacka kommuns externa revisor, Ernst & Young, lämnade ett förslag i sin rapport till fullmäktige 2013-11-01, som vi anser borde införas omedelbart: *I investeringsuppföljningen bör alltid ursprungligt beslutade budget framgå, för att ge ett komplett beslutsunderlag.* Utöver att se till ett projekts totala kostnad borde också varje projekt granskas utifrån tidigare erfarenheter och höga bötesbelopp avtalas om tidsramar inte hålls. Vidare bör aldrig ett äskande om mer medel för ett projekt beslutas utan att alla kostnader från ursprungligt antaget förslag redovisas. Politikerna bör ställa hårda krav på att tjänstemännens kalkyler i normalfallet ska hålla och lägga ett tydligt ansvar på dem.

Allt kan inte standardiseras. Det måste tas hänsyn till områdets karaktär vad avser gators bredd, vändplaner, belysningsstolpar, vägräcken och bevaransvärd natur men också själva

⁸ <https://www.naturskyddsforeningen.se/sveriges-natur/2016-2/farliga-fallskydd>

vägsträckningen och dess förhållande till befintliga fastigheter. Det är inte en självklarhet att alla vägar ska asfalteras. När områden är tänkta att förändras måste fastighetsägarna informeras om planerade totala kostnader och inverkan på deras fastigheter. Planering av upplagsytor måste ta större hänsyn till de boendes behov och tydliga avtal om hur lång tid ianspråktagen mark får nyttjas.

Exempel 1: Talluddsvägen

På en liten allmänning med skärgårdskaraktär i ett fullt utbyggt område, gränsande till tre villor i nord och ost, en väg i väst samt ett flerfamiljshus i syd, planeras för två femvåningshus. Allmänningen är mindre än en fotbollsplan.

De kringboendes utsikt skulle förvandlas till höga väggar, berghällen till ca 1000 lastbilslaster sprängsten och flora och fauna försvinna. Här finns idag fridlysta och rödlistade arter och gamla ekar och tallar. Karaktären, trivseln för de där idag boende och nuvarande flora och fauna skulle försvinna.

Projektet att här uppföra 25 lägenheter på kommunal mark till förmån för Skandia fastigheter är orimligt, oproportionerligt och oförsvarbart ur ett humant, ekologiskt och biologiskt perspektiv.

Hela Nackas förslag

En bit längre norrut på Talluddsvägen finns en sänka. I söder finns ett brant berg. På en del av ytan skulle två hus med totalt 25 lägenheter kunna uppföras.

Exempel 2: Ektorpsvägen 3

Hela Nacka vill som ett skräckexempel lyfta fram byggnationen av en fastighet invid Ektorpsrondellen. Några foton nedan talar för sig själva.

Utsikt från en lägenhet innan byggnation men efter att allt utom en stor gammal ek tagits ned.

Dagens utsikt rakt fram, respektive ned mot den blivande garageinfarten.

Hur många människor skulle önska sig denna förändring och hur många skulle tycka att det är acceptabelt att få en fasad precis framför näsan? Här försvinner inte bara utsikt och sol i söderläget utan hela integriteten för de boende. Hela Nacka menar att detta är ett

fruktansvärt bygge som vi har svårt att tro att någon av dem som fattat beslutet själva skulle acceptera för egen del, varken politiker eller tjänstemän. Detta skräckexempel måste stå som en varningssignal för all byggnation i kommunen.

Fokusområde 2 – kommuninnevånarnas kommunikationer

Där Nackas 100 000 invånare redan bor måste kommunen se till att det finns tillräckligt med infartsparkeringar. Annars kan steget att lämna bilen hemma inte tas. Det är stor skillnad på att bo i de gamla områdena med många gånger långt till allmänna kommunikationer och de nya områdena – Nacka stad – där alla kommer att bo i närheten av tunnelbanan. Vi kräver att Nacka kommun utgår från det faktiska behovet och löser dagens problem först. Har man inte gjort en inventering av hur läget faktiskt ser ut måste det göras och sedan måste infartsparkeringar anläggas som också räcker till. Vi anser inte att det är kommunens sak om människor väljer att äga bil eller inte, däremot ska kommunen göra det möjligt att pendla med allmänna kommunikationer.

För alla som dagligen behöver resa in mot Stockholm för arbete, studier eller annat spelar smidiga kommunikationer en mycket stor roll. Vi Nackaborna har många besvärliga år framför oss. Om alla de infrastrukturella satsningarna som pågår eller är planerade kommer att lösa våra kommunikationsproblem vet vi inte men det måste våra politiker kunna redovisa innan fler invånare bjuds in till kommunen.

Kostnaden för den enskilde arbetstagaren är stor vid försämrade kommunikationer. En halvtimmes arbetstidsförlängning per dag i form av köande innebär lågt räknat en lönesänkning på ca sex procent! Den ekonomiska risken för kommunen och därmed oss alla skattebetalare är stor med en kalkyl för "Nacka bygger stad" som bygger på att goda priser kan tas ut för bostäder, vilket i sin tur bygger på att kommunikationerna är excellenta. Det finns negativa tecken för byggmarknaden och de bostäder som nu byggs får vänta på t-banan i bästa fall i tio år.

Vi har ställt frågor till kommunen angående trafik och kommunikationer. Av svaren vet vi:

- att det saknas infartsparkeringar i princip överallt
- att de flesta infartsparkeringar blir fullbelagda före kl. 08.00
- att 60 % av infartsparkeringarna i Boo försvinner under de kommande tre åren
- att 40 % av infartsparkeringarna på Sicklaön försvinner under de kommande tre åren
- att det i dagsläget inte planeras nya infartsparkeringar i någon större omfattning.

Hela Nacka kräver mot bakgrund av ovanstående:

- att ingen förtätning sker i befintliga bostadsområden innan tillräckligt antal infartsparkeringar finns
- att arbetet med att ta fram infartsparkeringar ges högsta prioritet
- att nytänkande präglar arbetet med att lösa frågan om infartsparkering
- att kommunen är drivande i att det blir sprinklers i tunnlar i Södra länken.⁹

⁹ <https://mitti.se/nyheter/trafik/sodra-lanken-kan-sprinklers-copy/>

Alla vet att det inte finns en massa fria parkeringsytor runt om i kommunen men problem är till för att lösas. Förslag på nytänkande:

- gräv ner p-platser
- spräng in p-platser
- ställ krav på dem som bygger Nacka stad att de måste bidra med ett specificerat antal p-platser för övriga Nacka i närheten av t-banestationerna och andra kommunikationsnoder. Planera för underjordsparkering vid det kommunikativa navet vid Nacka Forum för att täcka nuvarande och framtida behov av infartsparkeringar som inte löses på andra sätt
- utred mindre, lokala matarbussar för dem som har långt till allmänna kommunikationer.

Fokusområde 3 – Grönområden

Grönytor i närheten av bostaden är centralt för människors välbefinnande. Den insikten finns också stadfäst i kommunens "Grönstrukturprogram". I Nacka har vi förmånen att ha ett antal stora fina områden såsom Nyckelviken, Nackareservatet och Erstavik. Men det är också viktigt att det finns grönytor nära bostäderna. Forskning visar att avståndet till grönytor är avgörande för om de utnyttjas eller ej. Därför rekommenderar Boverket att det bör finnas

1. en närpark med lekplats för de allra minsta barnen inom 50 meter från bostaden
2. en lokalpark inom 200 meter bostaden
3. en stadsdelspark inom 500 meter från bostaden.¹⁰

Dessa grönytor ska vara "ostörda, variationsrika, naturpräglade och välskötta".¹¹ Vi förordar att Nacka kommun följer Boverkets rekommendationer och avsiktsförklaringarna i "Grönstrukturprogrammet".

Exempel 1: Älta våtmark

Våtmarker är centrala för vattenförsörjningen och förstörs våtmarker är det irreversibelt. Kommunen är medveten om att det behövs åtgärder för att uppnå en god ekologisk status men planerar samtidigt för åtgärder som innebär motsatsen. Hela Nacka ställer sig bakom Föreningen Rädda Ältasjöns krav på:

- att huskroppar, parkering och tillfarter till de planerade skol- och idrottshallarna läggs så att de håller sig inom fastighetsgränsen Älta 14:97 och inte inkräktar på våtmarksområdet Älta 10:1
- att våtmarken behandlas som en helhet, dvs både öster och väster om Ältavägen inklusive etapp E
- att våtmarken ges ett skydd för den ekotjänst den utför, som långsiktigt skyddar den från ingrepp.

¹⁰ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/f5981a14af284331aa957f724bbdbcf4/r2009-2-gronomraden-for-fler.pdf>

¹¹ Samma som p 6, sid 18.

Exemplet2: Gröna Dalen

Gröna Dalen kan ses både ur förtätningsspektivet och som grönområde. Nätverket för Fisksättras framtid har tagit fram underlag som Hela Nacka fått rätt att använda.

Gröna Dalen är en lugn, lättillgänglig grön oas, som ger livskvalitet för de boende i Sveriges utan jämförelse mest tätbebyggda område Fisksätra.¹² Genom ytterligare beslutad förtätning kommer invånarantalet att öka, området distanserar sig till att bli mer än dubbelt så tätbebyggt än all annan bebyggelse i Sverige och därmed ökar naturligtvis behovet än mer av ett intilliggande naturområde.

Gröna Dalen är solig, vindskyddad och tyst tack vare de ekbevuxna bergssluttningarna och det låga läget i förhållande till Saltsjöbadsleden. Den är ett välfrekventerat gång- och cykelstråk för barn och vuxna på väg till skola och service. Den utgör en del av "Lugna Promenaden" och är därmed tillgänglig för äldre, barnvagnar och människor med funktionsvariationer. Genom Valborgsmässöfirandet är området nu också en viktig del i hembygdens historia.

Gröna Dalen inhyser två koloniområden där en sann integration sker då människor från olika kulturer byter växter och frön och lär av varandra. Området är naturvärdesklassat såväl i kommunens naturinventering som i naturinventering gjord av Ekologigruppen inför planarbetet för Saltsjöbadens centrum. Det är också viktigt som ekologisk spridningskorridor och länk mellan Skogsö naturreservat och Erstavik.

Hela Nacka förespråkar att Gröna Dalen utvecklas till en grön och attraktiv stadsdelspark. Vi föreslår att Gröna Dalen

- görs till en park som både knyter samman och utgör mötesplats för boende i Saltsjöbaden och Fisksätra
- görs till ett grönt stråk mellan Saltsjöbadens IP och Fisksätra IP
- får sittplatser med bänkar i sollägen, picknickbord, grillplatser, promenadstråk, sommarcafé, en ordnad festplats, utökade möjligheter till odling och plantering, naturlekplatser, idrottsaktiviteter som utegym, klättervägg och hinderbana samt en dagvattendamm
- får en naturstig för förskolebarn med ett antal stationer med olika karaktär, vegetation och pedagogiska lekmiljöer
- blir en stadsdelspark för god livskvalitet, gemensamma möten och hälsosam integration.

Exempel 3: Lillängsskogen

Ett exempel på negativ förtätning är Lillängsskogen. De kringboende upplever att de gång på gång lyckats hindra bebyggelse, första gången 1987, lite senare skulle skogen tas i anspråk för seniorboende och nu ska det byggas en förskola för 200 barn. De boende har trott att

¹² <http://statskoll.se/nyheter/befolkningen-i-sveriges-tatorter-okade-med-120-000/>;
https://sv.wikipedia.org/wiki/Lista_%C3%B6ver_Sveriges_t%C3%A4torter

politikerna förstått och därefter skulle värna Lillängsskogen. Därför känner de sig extra illa behandlade när det om och om igen kommer förslag på att skogen ska bort.

Planerna för Lillängen bygger på att i princip inga föräldrar tar bilen när de hämtar och lämnar sina barn, vilket inte ter sig realistiskt. Cykelbanor kan inte lösa dessa kommunikationsfrågor. Det är för övrigt något som återkommer i många fall runt om i kommunen, dvs planeringen tar inte hänsyn till att människor faktiskt åker bil och planerna upplevs därför i många fall vara orealistiska.

Exempel 4: Skuruparken

På 1700-talet anlades en så kallad engelsk landskapspark sydväst om Skurubron. Genom djurens bete växte ett vackert kulturlandskap fram med stora ekar och parken har idag mycket höga naturvärden enligt Skogsstyrelsen. Här finns bergiga, branta och spännande områden och mjuka böljande dalgångar, trolska raviner och en underbar utsikt över Skurusundet.

Parken såldes 1999 till JM som tänkte bygga bostäder, men det väckte stora protester vilket så småningom mynnade ut i att kommunen beslöt att området skulle bli ett naturreservat, vilket kommunen nu för tredje gången ansöker om. Hela Nacka ställer sig bakom Skuruparkens vänners krav på att det nu blir ett naturreservat, att parken sköts och blir tillgänglig för alla och att merparten av de 69 fritidshusen, som saknar bygglov, på sikt avvecklas under bra former. De hus som har antikvariskt värde kan bestå.

Fokusområde 4 – hur hanteras kommuninnevärdarna?

Exempel 1: korta återvändsgator

En viktig fråga för en fastighetsägare är om kommunen sköter väghållningen och sophämtningen, dvs kommunal drift och underhåll, fram till fastigheten eller ej. Ibland finns en liten vägstump, i folkmun kallad skaftväg, som leder fram till en eller några få fastigheter.

Dessa vägar finns både inom detaljplanerade och icke detaljplanerade områden i kommunen. Vi har tittat på hur en enskild fastighetsägares situation rörande en kort återvändsgata inom icke detaljplanerat område har behandlats av kommunen. Natur- och trafiknämndens ordförande har tillställt fastighetsägaren svaret att dennes skaftväg ska betraktas "som en enskild angelägenhet, som inte omfattas av kommunens underhållsskyldighet" och att detta beslut "inte är avvikande från en 'lång rad liknande vägar' i samband med detaljplaneläggning under de senaste åren".

Vi har därför valt ut alla skaftvägar som utgör kommunal mark, där kommunen är huvudman för planområdets vägar och som har en detaljplan beslutad efter 1987-01-08, dvs från och med PBL 1987:10. Vi benämner dem **korta återvändsgator**. Vi har inte tagit med Älgö vars naturvärden är höga och skiljer sig markant åt.

Vi har gjort en inventering och finner, med risk för att vi missat någon gata:

- att det finns 56 stycken med kommunal skötsel, varav 26 har vändplan
- att två fastigheter får sin kommunala skötsel från annan infart till fastigheten.

Det måste rimligen betyda att hanteringen av den ovannämnda enskilde fastighetsägaren är totalt avvikande från hur de 58 andra vägarna hanteras. Det är en diskriminerande och ovärdig hantering av en enskild kommuninnevånare och därtill felaktigt hanterat av nämnden.

Exempel 2: gatukostnader

Många är bekymrade över hur Nacka kommun hanterar vägfrågor. Boo & Lännersta Villaägareförening och Gustavsviks Fastighetsägareförening har gjort en gedigen analys av varför gatukostnaderna i Nacka kommun blivit orimligt höga och har lämnat in ett antal medborgarförslag. Vi ställer oss bakom detta medborgarförslag i dess helhet.

Exempel 3: Finnboda seniorboende

Seniorer som bor i området har fått se hela sin boendemiljö raserad. Seniorboendet tillhörde ursprungligen Stiftelsen Danviks hospital men har sålts till HSB. Vi menar att Nacka kommun måste ställa krav på de parter som kommunen gör avtal med och värna om hur människor påverkas i sin vardag av nya beslut och byggnationer. Här talar vi om äldre personer som nu knappt kan få en bil fram till porten, som förlorar sina nära grönytor, med svårigheter att komma till goda, allmänna kommunikationer och mataffär, där besökare knappt kan parkera, där ambulanser inte hittar fram och som utsätts för enormt buller under flera år framöver.

Som ovan beskrivits är grönområden i absolut närhet viktigt och särskilt när det gäller seniorer som inte kan ta sig själva så långt.

Vi ställer följande krav:

- Den underjordiska förbindelsegången mellan äldreboendet och Danvikshem måste åter öppnas. Den ger de boende tillträde under jord, också med rullator och rullstol, till måltider i Danvikshems matsal och till väsentligen mer lättåtkomliga och mer frekventa kommunikationer. Detta måste Nacka kommun avtala med Stiftelsens Danviks hospital. Det är den enda möjligheten då det är synnerligen backigt längst allmän väg.
- Iordningställande av väsentligen fler parkeringsplatser närmare huset för boende och besökare och utreda frågan om ett nytt garage under huset. Idag finns 20 garageplatser till 120 lägenheter. Det finns ytterligare 20 platser utomhus i anslutning till fastigheten, varav tre är reserverade för hemtjänsten och en för handikappade. Ett par hundra meter bort i backen finns också p-platser. Detta är inte tillfredsställande.
- Utreda en hiss med gångbro ned till Finnboda varvsväg där mataffären ligger och fler allmänna kommunikationer. Kostnaden torde ligga på ca 20 miljoner och skulle användas av samtliga boende (Danvikshem, nuvarande och tillkommande seniorboende). Avskrivning kan ske på 50 år (intervallet för denna typ av investering ligger på 33-50 år, jämförelse: Katarinahissen 1936-2011).

En enkel fråga att ställa sig som kommunpolitiker och tjänsteman är om man själv skulle vilja ha samma boende som dessa seniorer eller om man skulle önska sina gamla föräldrar detta.

Hela Nacka finns på Facebook och kan nås genom sina talespersoner.